

1000 şirketin 229 milyar olan finansman gideri, 993.1 milyar liraya çıktı

DEVLERİN FAİZ YÜKÜ 1 TRİLYONA DAYANDI

Yüksek maliyet ve faizden dert yanan Türkiye'nin dev **sanayi** şirketlerinin borç yükü 5 yılda 5 kat, finansman gideri de 4.3 kat arttı. 1000 **sanayi** devinin borcu 8.9 trilyon, finansman gideri 1 trilyon liraya dayandı

TÜRKİYE'nin sıkıştığı yüksek enflasyon sarmalının çalışanlar üzerindeki şiddeti, eriyen ücretlerle kendini gösterirken şirketlerin

borç ve faiz yükü de katlanıyor.

Yüksek maliyet ve faiz yükü, küçük işletmeleri de **sanayi** devlerini de sardı. Türkiye'nin **sanayi** devlerinin borç yükü 5 yılda 5 kat artarak 8.89 trilyon liraya çıktı. Dezenflasyon süreci ile devreye alınan sıkı para politikalarının etkisiyle **sanayicinin** sürekli dert yandığı yükselen faiz oranlarının ardından finansman giderleri de katlandı. Türkiye'nin 1000 büyük firmasının finansman gideri 993.1 milyar lirayı aştı. Böylece istihdama, yatırıma ayrılacak bu rakam finansman giderine gitti.

7.6 TRİLYON LİRAYI BULDU

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) **Türkiye**'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu ve Türkiye'nin **İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu** çalışması, **sanayi** devlerinin 2021'den bu yana artan borç ve finansman giderini gözler önüne serdi. 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu araştırmasına göre listedeki şirketlerin toplam borcu 2021'de 1.5 trilyon liraydı. Borçlar 2022'de 2.56 trilyon liraya, 2023'te 4 trilyon liraya, 2024'te 5.8 trilyon liraya, geçen yıl ise 7.6 trilyon liraya çıktı. Böylece borç

TÜRKİYE'NİN 1000 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞUNUN BORÇ VE FİNANSMAN YÜKÜ (Milyar TL)

yükü 5 yılda 5 kat arttı. **İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu** listesindeki şirketlerin ise toplam borcu 2021'de 243 milyar 800 milyon liraydı bu rakam 2022'de 363 milyar 38 milyon liraya, 2023'te 641 milyar 459 milyon liraya çıktı. Şirketlerin borç yükü 2024'te 847 milyar 786 milyon lirayı, 2025'te ise 1.2 trilyon lirayı aştı. Borç yükü 5 yılda 5.2 kat arttı.

1000 büyük **sanayi** kuruluşunun 2021'de toplam 1.75 trilyon lira olan borç yükü 5 kat arttı. 1000 şirketin borcu 2025 yılında 8.8 trilyon liraya çıktı.

Faiz yükü, 2021-2025'te 4.3 KAT ARTTI

TÜRKİYE'nin en büyük 1000 **sanayi** kuruluşunun borç yükü 2021-2025'te 5 katına çıkarken, finansman gideri 4.3 kat arttı. Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu'nun finansman giderleri 2021'de 209 milyar, 2022'de 277 milyar, 2023'te 533 milyar, 2024'te ise 619 milyar liraya yaklaştı. Bu rakam 2025'te ise 854.7 milyar liraya çıktı. **İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu**'nun finansman gideri 2021'de 20 milyar, 2022'de 32 milyar, 2023'te 65.5 milyar, 2024'te 95.3 milyar, 2025'te 138.4 milyar lirayı aştı. 1000 şirketin finansman gideri 2025'te 993.1 milyar liraya ulaştı.

GÖSTERGE

ARAM EKİN DURAN
eduran@ekonomist.com.tr

Ne olacak bu faizin hali?

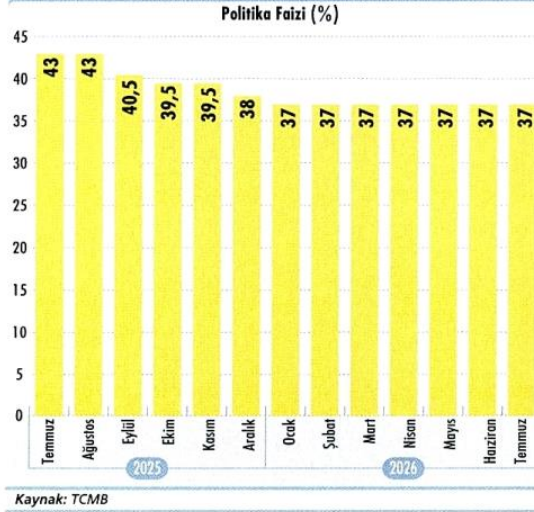
ABD ve İsrail'in 28 Şubat'ta İran'a saldırısıyla başlayan ve aradan geçen beş ay sonunda hala nasıl sonuçlanacağına dair bir netlik bulunmayan savaş, Hürmüz Boğazı'nın kapatılmasıyla birlikte bölgesel etkilerini hızla küresel sonuçlara bağladı. ABD Başkanı Donald Trump ile Hamaney sonrası İran'daki gücünü perçinleyen Devrim Muhafızları arasında her an tonu değişen gerilim, piyasaları son beş aydır felç etmiş durumda. Petrol fiyatlarının 75-100 dolar arasında gidip gelmesi, küresel çapta tüm

büyüme ve enflasyon öngörülerini alt üst ediyor. Başta FED ve ECB olmak üzere yön verici merkez bankalarının faiz indireceği beklentisi ile yıla başlayan piyasalar, şimdi faiz artışlarının ne zaman başlayacağını tartışıyor.

FAİZ YÜZDE 37'YE ÇAKILDI

Elbette Türkiye de bu gelişmelerden bağımsız bir hat izlemiyor, izleyemiyor. İş dünyasının yüksek faizler nedeniyle ilgili şikayetleri her geçen gün artarken, faiz indirim sürecinin ne zaman başlayacağına dair belirsizlik devam ediyor. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Ocak

SON 12 AYDA POLİTİKA FAİZİNİN SEYRİ

2026'da yüzde 38'den yüzde 37'ye indirdiği politika faizinde, o günden bugüne bir değişikliğe gitmedi. Oysa Ağustos 2025'te yüzde 43 olan faiz, Aralık 2025'te yüzde 38'e kadar düşürülmüştü. Ancak İran savaşının gerek enerji fiyatları gerekse arz-talep yönünde yarattığı sarsıntılar, enflasyonist baskıları her geçen gün artırdı.

Bu nedenle Para Politikası Kurulu'nun (PPK) temmuz ayı toplantısında da politika faizine dokunulmadı. Merkez Bankası ayrıca gecelik vadede borç verme faiz oranını yüzde 40'ta,

gecelik vadede borçlanma faiz oranını ise yüzde 35,5'te sabit tutmaya devam etti. Enflasyonun ana eğiliminin haziran ayında sınırlı bir miktar gerilediğine dikkat çekilen karar metninde ise, şu görüşlere yer verildi:

TEMMUZ ENFLASYONU BEKLENTİSİ

"Öncü veriler ana eğilimin temmuz ayında geçici olarak yükseleceğini ima etmektedir. Jeopolitik gelişmeler eşliğinde artan belirsizlikler neticesinde enerji fiyatları yeniden yükselme eğilimine girmiştir. Yakın döneme ilişkin veriler iç talepteki zayıf seyrin belirginleştiğine işaret etmektedir. Jeopolitik gelişmelerin maliyet kanalı, iktisadi faaliyet ve beklenti kanalı üzerinden enflasyon görünümüne etkileri yakından takip edilmektedir."

Açıklamada ayrıca para politikası kararlarının enflasyon görünümü odaklı, toplantı bazlı ve ihtiyatlı bir yaklaşımla alındığına vurgu yapılarak, enflasyon görünümünde belirgin ve kalıcı bir bozulma olması durumunda para politikası duruşunun sıkılaştırılacağı mesajı yinelenmiştir.

İYİMSER-KÖTÜMSER FARKI 21 PUAN

Öte yandan TCMB'nin temmuz ayına ilişkin Sektörel Enflasyon Beklentileri verilerine göre, 12 ay sonrası yıllık enflasyon beklentisi bir önceki aya göre piyasa katılımcıları için 0,14 puan artarak yüzde 23,95'e yükselirken, reel sektör için 0,60 puan azalarak yüzde 32,50'ye, hane halkı için ise 1,19 puan düşüşle yüzde 44,94'e geriledi. Gelecek 12 aylık dönemde enflasyonun düşeceğini bekleyen hane halkının oranı, bir önceki aya göre 1,93 puan artarak yüzde 17,63 oldu. Temmuz verileri, farklı kesimlerin enflasyon beklentileri arasındaki farkın sürdüğünü gösteriyor. Enflasyon konusunda en iyimser tahmine sahip piyasa katılımcıları ile en kötümser öngörüsü olan hane halkı arasındaki fark 20 puanın üzerinde seyrediyor.

10 sanayiciden 9'u finansman krizinde

İran savaşı Türkiye'deki yüksek enflasyon sorununa tuz biber ekti dersek, herhalde yanlış demiş olmayız. Beş yıldan fazla bir süredir, hem ücretli kesim hem de üreticiler ağır bir enflasyon yükü altında eziliyor. Tam "rasyonel" davranan bir TCMB yönetimi ile para politikalarına güven konusunda olumlu yol alınırken, bu kez de İran savaşı ile küresel konjonktür yine karıştı. Elbette Türkiye ekonomisinde yaşadığımız sorunları yalnızca İran savaşına bağlamak mümkün değil. Bugüne gelene kadar uygulanan yanlış politikalar, bu yanlış politikalarda ısrar ve ekonomi yönetiminde liyakatı ikinci plana atan tercihler zaten toplumu üreticisinden tüketicisine dünyanın en yüksek enflasyonlarından birine mahkum etmişti. Üstelik bu hayat pahalılığı sorunu artık yapışkan bir hal almış durumda. Yarın İran-ABD barışı sağlansa bile, biz ne yazık ki yine bu sorunumuz ile uzun yıllar baş başa kalmaya devam edeceğiz.

SANAYİCİ NE DURUMDA?

Sanayici cephesindeki sorunlara bakmak için elimizde güncel bir veri seti var: **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500)" araştırmasının devamı niteliğindeki "Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2025" çalışması...

Türkiye ekonomisinin yüzde 95'ini KOBİ'lerin oluşturduğunu ve bu firmaların finansmana erişimde büyük oyunculara göre daha dezavantajlı olduğunu düşürsek, İkinci 500'ün görünümü ekonomiye dair çok şey anlatıyor diyebiliriz. Araştırmanın sonuçlarına göre, İSO İkinci

İSO İKİNCİ 500'DEKİ İLK 10 ŞİRKET

2025	2024	Şirket adı	Üretimden satışlar (Milyar TL)
1	-	Teksan Jeneratör	5,31
2	31	Norm Sahilli Vida ve Civata	5,30
3	20	Biska Tekstil	5,30
4	-	Vatan Plastik	5,30
5	92	Şenocak Gıda	5,29
6	-	Frimpeks Kimya	5,26
7	45	Chryso-Kat	5,26
8	-	Verde Yağ	5,20
9	62	Traçim Çimento	5,20
10	89	Johnson Electric	5,19

Kaynak: İSO

SANAYİCİ BORCA ÇALIŞIYOR

Dönem	Toplam borçların özkaynaklara oranı (%)
2021	166,4
2022	123,7
2023	86,7
2024	81,1
2025	107,5

Kaynak: İSO

500'ün üretimden satışları 2025'te yüzde 25,7 artışla 1 trilyon 750 milyar TL'ye yükselirken, söz konusu artış 2020 sonrasındaki en düşük oran olarak dikkat çekiyor. Yıllık ortalama Yurt İçi Üretici Fiyatları Endeksi (Yİ-Ü-FE) ile arındırıldığında; üretimden satışların reel olarak sadece binde 2 arttığını görüyoruz. Yani aslında İkinci 500, 2025'te yerinde saymış.

İKİNCİ 500'DE TABLO KÖTÜ

Gelelim ihracattaki duruma... Burada da İkinci 500 için sonuçlar hiç iyi değil. 2025'te Türkiye ihracatı yüzde 4,4 artarken, İSO İkinci 500'ün ihracatı yüzde 0,3 düşerek 15,9 milyar dolara geriledi. Aynı dönemde İSO 500'deki ihracat artışı yüzde 8,4 oldu. Yani İkinci 500 şirketleri ihracatta yerinde bile sayamamış, gerilemiş.

Ancak araştırmadaki en çarpıcı sonuç, İkinci 500 şirketlerinin 2025 yılında kazandıklarını neredeyse tamamen finansman maliyetlerini karşılamak için harcamaları oldu. İSO İkinci 500'ün bilançosunda borçların özkaynaklara oranı yüzde 107,5'e çıktı. 2024'te yüzde 32,2 artan toplam borçlar, 2025'te yüzde 50, büyüdü ve 1 trilyon 273,7 milyar TL'ye ulaştı. İkinci 500'ün finansman giderleri ise yüzde 45,2 oranında artarak 138 milyar TL'ye yükselirken, aynı yılda faaliyet kârı ise yüzde 35,4 artışla 160 milyar TL'ye yaklaştı. Böylece finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı 5,8 puan daha arttı ve yüzde 86,7'ye yükseldi. 2015-2024 yılları arasında bu oranın ortalaması yüzde 47,3 olarak gerçekleşmişti. Kim bilir 2026 sonunda tablo nasıl olacak...

ERDAL BAHCIVAN / İSO BAŞKANI

"Sanayici kazandığını finansmana harcıyor"

"Finansman giderlerinin faaliyet kârına oranının yüzde 87'ye yükselmesi, sanayicimizin kazandığının önemli bir bölümünü finansman maliyetlerine ayırmak zorunda kaldığını göstermektedir. Bu tablo, tıpkı İSO 500 sonuçlarında olduğu gibi, içinde bulunduğumuz dönemin ekonomik yükünü bir kez daha sanayi sektörümüzün omuzladığını açık biçimde ortaya koymaktadır. Sanayinin yükünü artıran değil; üretimi, yatırımı, ihracatı, verimliliği ve teknolojik dönüşümü destekleyen politikalar, ülkemizin geleceği açısından stratejik bir zorunluluktur."

